

Scrisoarea IV

Mihai Eminescu

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri;
Se înalță în tăcere dintre rariștea de brazi,
Dând atâta întunecare rotitorului talaz.
Prin ferestrele arcate, după geamuri, tremur numai
Lungi perdele încrețite, care scânteie ca bruma.
Luna tremură pe codri, se aprinde, se mărește,
Muchi de stâncă, vârf de arbor, ea pe ceruri zugrăvește,
Iar stejarii par o strajă de giganți ce-o înconjoară,
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică comoară.

Numai lebedele albe, când plutesc încet din trestii,
Domnitoare peste ape, oaspeți liniștei acestei,
Cu aripile întinse se mai scutură și-o taie,
Când în cercuri tremurânde, când în brazde de văpaie.
Papura se mișcă-n freamăt de al undelor cutrier,
Iar în iarba înflorită somnoros suspin-un grier,
E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul,
Singur numai cavalerul suspinând privea balconul
Ce-ncărcat era de frunze, de îi spânzur prin ostrețe
Roze roșie de Șiras și liane-n fel de fețe.
Respirarea cea de ape îl îmbată, ca și seara;
Peste farmecul naturii dulce-i picură ghitara;

„O, arată-mi-te iară-n haină lungă de mătase,
Care pare încărcată de o pulbere-argintoasă,
Te-aș privi o viață-ntreagă în cununa ta de raze,
Pe când mâna ta cea albă părul galben îl netează.
Vino! Joacă-te cu mine, cu norocul meu, mi-aruncă
De la sânul tău cel dulce floarea veștedă de luncă,
Ca pe coardele ghitarei răsunând încet să cadă,
Ah! E-atât de albă noaptea, parc-ar fi căzut zăpadă.
Ori în umbra parfumată a budoarului să vin,
Să mă-mbete acel miros de la pânzele de in;
Cupido, un paj șagalnic, va ascunde cu-a lui mână,
Vioriul glob al lămpii, mlădioasa mea stăpână!”

Și uscat foșni mătasea pe podele, între glastre,
Între rozele de Șiras și lianele albastre;
Dintre flori copila râde și se-nclină peste gratii -
Ca un chip ușor de înger e-arătarea adoratei -
Din balcon i-aruncă o roză și cu mâinile la gură,
Pare că îl dojenește când șoptește cu căldură;

Apoi iar dispare-înăuntru, auzi pasuri ce coboară,
Și ieșind pe ușă iute, ei s-au prins de subsuoară.
Braț de braț pășesc alături, le stă bine laolaltă,
Ea frumoasă și el tânăr, el înalt și ea înaltă.
Iar în umbra de la maluri se desface-acum la larg
Luntrea cu-ale ei vintrele spânzurate de catarg
Și încet înaintează în lovire de lopeți,
Legănând atâta farmec și atâtea frumuseți,

Luna, luna iese-ntreagă, se înalță-așa bălaie
Și din țărm în țărm durează o cărare de văpaie,
Ce pe-o repede-nmiire de mici unde o așterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Și cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu-atât valurile apei, cu-atât țărmul parcă crește,
Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape
Dimpună cu al lunii disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată și cu flori până-n pământ
Înspre apa-ntunecată lin se scutură de vânt;
Peste capul blond al fetei zboară florile ș-o plouă,
Ea se prinde de grumazu-i cu mânuțele-amândouă
Și pe spate-și lasă capul: - Mă uimești dacă nu mântui,
Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvântu-i!
Cât de sus ridici acuma în gândirea ta pe-o roabă,
Când durerea ta din suflet este singura-mi podoabă.
Și cu focul blând din glasu-ți tu mă dori și mă cutremuri,
De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri;
Visurile tale toate, ochiul tău atât de tristu-i,
Cu-a lui umed-adâncime toată mintea mea o mistui,
Dă-mi-i mie ochii negri, nu privi cu el în laturi,
Căci de noaptea lor cea dulce vecinic n-o să mă mai sature -
Aș orbi privind într-înșii, O, ascultă numa-ncoace,
Cum la vorbă mii de valuri stau cu stelele proroace!
Codrii negri aiurează și izvoarele-i albastre
Povestesc ele-nde ele numai dragostele noastre
Și luceferii ce tremur așa reci prin negre cetini,
Tot pământul, lacul, cerul, toate, toate ni-s prietini,
Ai putea. să lepezi cârma și lopețile să lepezi,
După propria lor voie să ne ducă unde repezi,
Căci oriunde numai ele ar dori ca să ne poarte,
Pretutindeni fericire, de-i viață, de e moarte.

Fantezie, fantezie, când suntem numai noi singuri,
Ce ades mă porți pe lacuri și pe mare și prin crânguri!
Unde ai văzut vreodată aste țări necunoscute?
Când se petrecur-aceste? La o mie patru sute?
Azi n-ai chip în toată voia în privirea-i să te pierzi,
Cum îți vine, cum îți place pe copilă s-o dezmierzi,

După gât să-i așezi brațul, gură-n gură, piept la piept,
S-o întreb! numai cu ochii: „Mă iubești tu? Spune drept!”

Aș! abia ți-ai întins mâna, sare ivărul la ușă,
E-un congres de rubedenii, vreun unchi, vreo mătușă,
Iute capul într-o parte și te uiți în jos smerit,
Oare nu-i în lumea asta vrun ungher pentru iubit?
Și ca mumii egiptene stau cu toții-n scaun țepeni,
Tu cu mâinile-ncleștate, mai cu degetele depeni,
Mai sucești vreo țigară, numeri fire de mustăți
Și-n probleme culinare te încerci a fi isteț.

Sunt sătul de-așa viață, nu sorbind a ei pahare,
Dar mizeria aceasta, proza asta e amară.
Să sfințești cu mii de lacrimi un instinct atât de van
Ce le-abate și la păsări de vreo două ori pe an?
Nu trăiți voi, ci un altul vă inspiră – el trăiește,
El cu gura voastră râde, el se-ncântă, el șoptește,
Căci a voastre vieți cu toate sunt ca undele ce curg,
Vecinic este numai râul: râul este Demiurg.
Nu simțiți c-amorul vostru e-un amor străin? Nebuni!
Nu simțiți că-n proaste lucruri voi vedeți numai minuni?
Nu vedeți c-acea iubire serv-o cauză din natură?
Că e leagăn unor vieți ce semințe sunt de ură?
Nu vedeți că râsul vostru e în fiii voștri plâns,
Că-i de vină cum că neamul Cain încă nu s-a stins?
O, teatru de păpușă, zvon de vorbe omenești,
Povestesc ca papagalii mii de glume și povești
Fără ca să le priceapă, După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuși, spune zeci de mii de ori
Ce-a spus veacuri dupăolaltă, ce va spune veacuri încă,
Până ce soarele s-o stinge în genunea cea adâncă.
Ce? Când luna se strecoară printre nouri, prin pustii,
Tu cu lumea ta de gânduri după ea să te ații?

Să aluneci pe poleiul de pe ulițele ninse,
Să privești prin lucii geamuri la luminile aprinse
Și s-o vezi înconjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zâmbește tuturoră cu gândirea ei ușoară?
S-auzi zornetul de pinteni și foșnirile de rochii,
Pe când ei sulesc musteața, iară ele fac cu ochii?
Când încheie cu-o privire amoroasele-nțelegeri,
Cu ridicula-ți simțire tu la poarta ei să degeri?
Pătimaș și îndărătnic s-o iubești ca un copil
Când ea-i rece și cu toane ca și luna lui april?
Încleștând a tale brațe toată mintea să ți-o pierzi?
De la creștet la picioare s-o admiri și s-o dezmierzi
Ca pe-o marmură de Paros sau o pânză de Corregio,

Când ea-i rece și cochetă? Ești ridicol, înțelege-o,
Da, visam odinioară pe acea ce m-ar iubi,
Când aş sta pierdut pe gânduri, peste umăr mi-ar privi,
Aş simţi-o că-i aproape şi ar şti c-o înţeleg,
Din sărmana noastră viaţă, am dura roman întreg,
N-o mai caut, Ce să caut? E acelaşi cântec vechi,
Setea liniştei eterne care-mi sună în urechi;
Dar organele-s sfărmate şi-n strigări iregulare
Vechiul cântec mai străbate cum în nopţi izvorul sare.
P-ici, pe colo mai străbate câte-o rază mai curată
Dintr-un Carmen Saeculare ce-l visai şi eu odată.
Altfel şuiere şi strigă, scapără şi rupt răsună,
Se împing tumultuoase şi sălbatece pe strună,
Şi în gându-mi trece vântul, capul arde pustiit,
Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit,
Unde-s şirurile clare din viaţa-mi să le spun?
Ah! organele-s sfărmate şi maestrul e nebun!